

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 18. september 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Aage Thor Falkanger
dommer Cecilie Østensen Berglund
dommer Kine Steinsvik
dommer Are Stenvik
dommer Thomas Chr. Poulsen

HR-2025-1792-A, (sak nr. 25-006657SIV-HRET og sak nr. 25-076329SIV-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 25. oktober 2024

I.

A

(advokat Christian Lundin)

mot

B v/verger

(advokat Gard Lind-Iversen – til prøve)

II.

B v/verger

(advokat Gard Lind-Iversen – til prøve)

mot

A

(advokat Christian Lundin)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Stenvik:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder utmåling av oppreisning etter forsøk på knivdrap. Den reiser særlig spørsmål om betydningen av skadevolders unge alder og av skadelidtes egen voldsutøvelse forut for knivstikkingen.
- (3) B ble tiltalt for blant annet forsøk på drap på A, jf. straffeloven § 275, jf. § 16. B var 15 år og 4 måneder på gjerningstidspunktet i mars 2024. A var 18 år.
- (4) Ringerike, Asker og Bærum tingrett fant det ikke bevist at B hadde utvist drapsforsett, og dømte ham i stedet for forsettlig kroppsskade etter straffeloven § 273. Han ble ilagt ungdomsstraff og kontaktforbud, samt pålagt å betale 40 000 kroner i oppreisning og 2 000 kroner i erstatning for økonomisk tap.
- (5) Etter ankebehandling fant Borgarting lagmannsrett B skyldig i forsettlig drapsforsøk. Straffen ble satt til ubetinget fengsel i 2 år og 9 måneder. Også lagmannsretten ila kontaktforbud og tilkjente A oppreisning og erstatning. Oppreisningsbeløpet ble økt til 100 000 kroner. Domsslutningen punkt 4 lyder slik:
- «4. B betaler 100 000 – etthundretusen – kroner i oppreisningserstatning til A innen to uker fra forkynnelsen av dommen.»
- (6) Ved utmålingen tok lagmannsretten utgangspunkt i et beløp på 175 000 kroner, som ble redusert til 100 000 kroner som følge av As forutgående handlinger. Det ble ikke foretatt noen nedsettelse på grunn av Bs alder.
- (7) B anket straffedommen til Høyesterett og begjærte ny behandling av oppreisningskravet. Anken over straffedommen ble nektet fremmet, og det sivile kravet kom da ikke til behandling etter straffeprosesslovens regler, jf. straffeprosessloven § 434 sjuende ledd.
- (8) Både A og B har påanket lagmannsrettens oppreisningsavgjørelse særskilt etter tvistelovens regler, jf. straffeprosessloven § 434 åttende ledd. Begge ankene er fremmet til behandling.
- (9) For oppreisningskravets del står saken i samme stilling som for lagmannsretten.

Partenes syn på saken

- (10) A har i korte trekk gjort gjeldende:
- (11) Det bør først fastsettes et utgangspunkt for erstatningen. Deretter kan den eventuelle betydningen av As forutgående handlinger vurderes. Hvorvidt det skal legges vekt på skadevolders alder, bør vurderes til slutt.

- (12) Lagmannsrettens utgangspunkt er for lavt. Skaden ble voldt forsettlig, og handlingen hadde stor skadeevne. Det var tilfældigheter som gjorde at A overlevde, og han sliter fortsatt med psykiske ettervirkninger. B har på sin side en langvarig og omfattende historikk med vold og trusler, som må tillegges vekt i skjerpende retning. Et passende utgangspunkt er omkring 300 000 kroner.
- (13) Oppreisningen bør ikke avkortes på grunn av As forutgående opptreden, i alle fall ikke så mye som lagmannsretten har gjort. B hadde flere handlingsalternativer og gikk klart ut over grensen for nødverge. Hans handlinger var betydelig mer alvorlige enn As, og han utviste større skyld.
- (14) Selv om hensynet til barnets beste skal tas i betraktning, er det begrenset rom for å redusere ansvaret for skader voldt ved alvorlige straffbare handlinger. Når skaden, som i dette tilfellet, er voldt forsettlig ved bruk av kniv og med potensielt dødelig utfall, gir skadevolders alder og begrensede økonomiske evne ikke tilstrekkelig grunnlag for å sette ned oppreisningen.
- (15) Høyesterett har tilstrekkelig grunnlag for å treffe realitetsavgjørelse. Subsidiært må lagmannsrettens dom oppheves etter tvisteloven § 30-14 første ledd.
- (16) A har lagt ned slik påstand:
- «Prinsipalt:
B betaler oppreisning til A, fastsatt etter rettens skjønn.
- Subsidiært:
Lagmannsrettens dom oppheves.»
- (17) B har i korte trekk gjort gjeldende:
- (18) Det erkjennes at vilkårene for å idømme oppreisningsansvar etter skadeserstatningsloven § 3-5, jf. § 1-1 er oppfylt.
- (19) Lagmannsretten har tatt riktig utgangspunkt ved utmålingen av oppreisningen, men har lagt for liten vekt på skadelidtes medvirkning og skadevolders unge alder.
- (20) Selv om skaden ble voldt forsettlig, var forsettet i nedre sjikt. B handlet impulsivt og tenkte ikke på at knivstikkene kunne være dødelige. Skadene var moderate, og det er ikke sannsynlig at de vil bli varige.
- (21) As forutgående angrep var den direkte årsaken til at B forsvarte seg med kniv. B var alene, mens A opptrådte sammen med tre eldre venner. Situasjonen opplevdes som truende. Det er rimelig at oppreisningen reduseres til det halve på grunn av skadelidtes medvirkning.
- (22) Hensynet til barnets beste er grunnleggende ved utmålingen. Det er betydelig større rom for å redusere ansvaret for barn og ungdom etter skadeserstatningsloven § 1-1 enn det er for å lempe ansvaret for voksne etter § 5-2 første punktum. B er en sårbar gutt, og hensynet til rehabilitering gjør seg sterkt gjeldende. Han er i kjerneområdet av den gruppen som § 1-1 tar sikte på å beskytte. Handlingens alvor står da ikke i veien for en reduksjon, som i dette tilfellet bør være omkring 30 prosent. Oppreisningsbeløpet blir da 60 000 kroner.
- (23) B har lagt ned slik påstand:

«B dømmes til å betale oppreisningserstatning til A fastsatt etter rettens skjønn.»

Mitt syn på saken

Saksforholdet

- (24) Partene er enige om at lagmannsrettens saksfremstilling og bevisvurdering kan legges til grunn.
- (25) B var alene på vei hjem en kveld i mars 2024, da han møtte A og tre av hans venner. Én av vennene hadde hatt en konflikt med B dagen før og ønsket av den grunn å snakke med ham. De fire vennene stoppet opp i en halvsirkel rundt B og holdt ham tilbake. A tok av seg beltet og rullet det rundt hånden med beltespennen hengende løst. Lagmannsretten har lagt til grunn at A holdt B fast med venstre hånd, mens han brukte den høyre til å slå ham med beltespennen. B forsøkte å komme løs, men greide det ikke, og han trakk da frem kniven og stakk A med moderat kraft. Ifølge lagmannsretten skjedde knivstikkingen raskt og impulsivt.
- (26) A ble påført tre stikk i henholdsvis venstre overarm, venstre brystflanke og korsryggen. Kniven som ble brukt, var 22 centimeter lang og hadde et 9 centimeter langt og opptil 2,5 centimeter bredt blad.
- (27) Lagmannsretten har gitt følgende beskrivelse av skadeomfanget:
- «Skadene ble ikke vurdert som livstruende, og ingen store organer eller blodårer ble truffet. I den sakkyndige erklæringen fremgår at behandlingen av A var begrenset til kirurgisk sårbehandling og støttebehandling under innleggelsen. Varige fysiske mén ble antatt å være begrenset til utvikling av arr og eventuelt tap av følelse i de skadde hudområder.»
- (28) Til tross for moderat skadeomfang fant lagmannsretten det bevist at stikkene i bryst og rygg kunne vært dødelige om skadene ikke var blitt behandlet. Den la også til grunn at det var nærmest tilfeldig at stikkene ikke gikk dypere inn og traff vitale organer.
- (29) Om virkningene for A skriver lagmannsretten:
- «For A var dette klart nok en skremmende opplevelse og hvor utfallet kunne blitt mer fatalt. Han har forklart at han har slitt i ettertid og isolert seg mer hjemme og er engstelig. Han forklarte også at han fortsatt har smerter ved sårene. Han hadde tidligere noen småjobber, men klarer ikke det nå. As fastlege, Rubah Shah, forklarte seg i lagmannsretten. Hun forklarte at A har psykiske belastninger som følge av hendelsen og at han har problemer med å sove. Hadde han hatt vanlig jobb, ville han blitt sykmeldt.»

Rettslige utgangspunkter

- (30) De alminnelige vilkårene for oppreisning – erstatning for skade av ikke-økonomisk art – fremgår av skadeserstatningsloven § 3-5. Etter paragrafens første ledd bokstav a kan

oppreisning tilkjennes når noen forsettlig eller grovt uaktsomt har skadet en annen person. Kravet om forsett eller grov uaktsomhet gjelder selve handlingen.

- (31) Den skaden som skal kompenseres, er «tort og smerte» og «annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art», jf. § 3-5 første ledd første punktum. Det er tilstrekkelig at skadefølgene var påregnelige, jf. HR-2018-2427-A avsnitt 40.
- (32) Jeg nevner for ordens skyld at det objektive ansvaret for nødhandlinger etter skadeserstatningsloven § 1-4 ikke omfatter krav om oppreisning, jf. Rt-2012-5 avsnitt 38.
- (33) Oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd fastsettes «slik retten finner rimelig». Etter rettspraksis skal beløpet gjenspeile «handlingens objektive grovhet, den skylden skadevolderen har utvist, og skadens omfang og virkninger for skadelidte», jf. HR-2024-431-A avsnitt 45 med videre henvisninger. Det skal foretas en bred helhetsvurdering, hvor også skadelidtes forhold – herunder hans medvirkning – kan komme inn, jf. særmerknadene til § 5-1 i Ot.prp. nr. 75 (1983–1984) side 65, Rt-1997-883 på side 890–891 og Rt-2007-1777 avsnitt 25.
- (34) Er skaden voldt av et barn eller en ungdom under 18 år, reguleres erstatningsspørsmålet i tillegg av særregelen i skadeserstatningsloven § 1-1, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 44 og HR-2023-1172-A avsnitt 29. Etter bestemmelsen skal det tas hensyn til «alder, utvikling, utvist adferd, økonomisk evne og forholdene ellers». Skadevolder skal bare pålegges å betale erstatning eller oppreisning i den utstrekning det «finnes rimelig», jf. NUT 1964: 2 side 11 og særmerknadene i Ot.prp. nr. 48 (1965–1966) side 28. Dette innebærer at skadelidtes interesser må veies mot de hensynene som taler for at barn og ungdom i større grad enn voksne beskyttes mot de fulle konsekvensene av sine handlinger, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 30 og HR-2023-1172-A avsnitt 28.
- (35) Særregelen om barn og ungdoms ansvar bygger hovedsakelig på to betraktninger: For det første kan de kognitive evnene være så lite utviklet at det er urimelig å pålegge fullt ansvar. For det andre har barn og ungdom som regel begrenset økonomisk evne. Et betydelig erstatningsansvar vil kunne være en tung byrde og representere et hinder for en normal og ønskelig overgang til voksenlivet. Der den skadegjørende handlingen fører til straff, kommer også hensynene til rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet inn. Skadeserstatningsloven § 1-1 må tolkes og anvendes med dette som bakgrunn for å ivareta hensynet til barnets beste i tråd med bestemmelsene i Grunnloven § 104 andre ledd og FNs barnekonvensjon artikkel 3, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 50–54 og HR-2023-1172-A avsnitt 44–47, samt FNs barnekomité's generelle kommentar nr. 24 fra 2019 avsnitt 76.
- (36) I rettspraksis er det lagt til grunn at adgangen til å redusere erstatningsbeløpet er betydelig videre etter skadeserstatningsloven § 1-1 enn i medhold av den alminnelige lempingsregelen i § 5-2, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 47 og HR-2023-1172-A avsnitt 30. Bestemmelsen i § 5-2 får dermed ingen selvstendig betydning i disse sakene.
- (37) Oppsummert følger det av HR-2018-1014-A at også barn kan dømmes til å betale oppreisning til skadelidte når vilkårene etter skadeserstatningsloven § 3-5 er oppfylt. Ved utmålingen skal barnets beste være et grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3. Hvilken betydning dette hensynet får i den enkelte sak, beror ifølge HR-2023-1172-A avsnitt 47 på en konkret vurdering med utgangspunkt i de momentene som skadeserstatningsloven § 1-1 angir.

- (38) Jeg tilføyer at det ved utmåling av oppreisning i saker som omfattes av voldserstatningsloven, er vanlig å ta særskilt stilling til hvor mye beløpet skal lempes etter reglene i skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum. Dette har blant annet sammenheng med at staten overfor den voldsutsatte svarer for beløpet *før* lemping, jf. voldserstatningsloven § 4 andre ledd, men bare kan kreve regress så langt skadevolderen er ansvarlig overfor skadelidte, jf. § 11 første ledd. Voldserstatningsordningen påvirker for øvrig ikke utmålingen av oppreisningsbeløpet, jf. HR-2023-1172-A avsnitt 63.

Den konkrete vurderingen

Utgangspunktet for utmålingen

- (39) Partene er enige om at den skadevoldende handlingen var forsettlig, og at det foreligger ansvarsgrunnlag etter skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd bokstav a, jf. § 1-1. Spørsmålet er hvordan oppreisningen skal utmåles.
- (40) Jeg tar utgangspunkt i *handlingens objektive grovhet*. B stakk A tre ganger. To av stikkene trengte inn i torsoen, og det tredje medførte skade på venstre overarm. Handlingen var brutal, hensynsløs og farlig. Skadelidte kunne ha blitt drept, og det var tilfeldigheter som gjorde at han overlevde.
- (41) Det neste momentet er *skadevolderens subjektive skyld*. Handlingen – knivstikkingen – var altså forsettlig. B hadde også kunnskap om at hans handlinger mest sannsynlig ville få dødelig utfall. Handlingene var imidlertid ikke planlagt, og B tenkte ikke gjennom konsekvensene på handlingstiden.
- (42) Det umiddelbare *skadeomfanget* besto i tre kutt som krevde sårbehandling. Ingen vitale organer ble rammet. Ettervirkningene vil sannsynligvis være begrenset til arr og eventuelt nedsatt følsomhet i de skadde partiene. De påførte skadene var klart påregnelige.
- (43) *Virkningene for skadelidte* er primært knyttet As psykiske plager etter hendelsen. Han sliter med angst, isolerer seg og har ikke vært i stand til å jobbe eller gå på skole. Det er ikke opplyst å foreligge grunnlag for en medisinsk diagnose. Slik saken er opplyst for Høyesterett, foreligger det heller ikke tilstrekkelig grunnlag for å bygge på at A er påført varige plager.
- (44) Med hensyn til *forholdene ellers* er det i denne saken først og fremst skadelidtes truende adferd og forutgående voldsutøvelse som kommer i betraktning. Betydningen av dette kommer jeg tilbake til. Ut over dette er det særlig skadevolders historikk med bruk av vold som har vært trukket frem. Partene er uenige om dette skal tillegges vekt.
- (45) B er flere ganger blitt anmeldt for kroppskrenkelser og kroppsskade, herunder ved bruk av kniv. Det er opplyst å foreligge over 300 registreringer i politiets logg siden 2021, hvorav han er mistenkt for å ha hatt en kriminell rolle i 179 av sakene. I straffesaksregisteret er han ifølge de fremlagte opplysningene registrert som mistenkt eller siktet for 91 forhold, som alle er henlagt på grunn av Bs alder på gjerningstidspunktet.

- (46) I strafferetten anses gjentakelse som en skjerpende omstendighet, jf. straffeloven § 77 bokstav k. Begrunnelsen for dette er at den som ikke har tatt lærdom av en tidligere straffereaksjon, er særlig mye å bebreide. Selv om graden av klander er et relevant hensyn også ved utmåling av oppreisning, er det mindre fremtredende enn i strafferetten. I erstatningsretten er det først og fremst hensynet til kompensasjon for skadelidte som er bærende. Dette tilsier forsiktighet med å øke oppreisningsbeløpet ved gjentakelser. I denne saken kommer dette spørsmålet uansett ikke på spissen, siden B ikke tidligere har vært ilagt noen strafferettslig reaksjon.
- (47) Det kan legges til at en skadevolders erfaring med vold etter omstendighetene vil kunne ha betydning ved vurderingen av subjektiv skyld. Men heller ikke dette kommer inn her, ettersom partene er enige om at skaden er voldt forsettlig.
- (48) Jeg går så over til å behandle størrelsen på oppreisningsbeløpet ut fra de momentene jeg har vært inne på, altså foreløpig uten å trekke inn skadelidtes medvirkning og skadevolders alder.
- (49) Det foreligger ingen høyesterettsdom om oppreisning i et tilsvarende tilfelle.
- (50) Lagmannsretten har under henvisning til tidligere lagmannsrettspraksis og Høyesteretts dom HR-2024-219-A lagt til grunn at 175 000 kroner er et passende utgangspunkt.
- (51) Jeg er enig i at lagmannsrettspraksis har interesse på dette området. Den er imidlertid ikke normerende, og jeg går derfor ikke nærmere inn på den, ut over å peke på at nivået stort sett har ligget i området 150 000 til 175 000 kroner. Etter mitt syn er dette noe lavt.
- (52) HR-2024-219-A gjaldt ikke et tilsvarende tilfelle, men dommen har likevel interesse som sammenligningsgrunnlag. Saken gjaldt et angrep mot Nav-ansatte, hvorav én ble drept og en annen forsøkt drept med kniv. Skadevolders handlinger var langt grovere enn i saken her, og konsekvensene for den skadelidte som overlevde, var mer alvorlige. Det var et planlagt angrep utført med drapshensikt, gjennomført uten noen forståelig foranledning og på særdeles gruoppvekkende måte. Skadelidte ble påført blant annet to stikksår i øvre del av ryggen, som gikk gjennom brystveggen og inn i lungesekkene. Hun var også vitne til at kollegaen ble drept med i alt 47 stikk- og skjærskader. Hendelsen resulterte i en posttraumatisk stresslidelse for skadelidte. Det ble lagt til grunn at hun sannsynligvis ville være arbeidsufør i overskuelig fremtid, og at skaden fortsatt ville ha store konsekvenser for hennes daglige fungering. Oppreisningen ble satt til 375 000 kroner.
- (53) Også HR-2024-708-A gjaldt forsøk på knivdrap. Det hadde oppstått et basketak etter at skadelidte først var blitt angrepet av en annen person. Da skadelidte fikk overtaket, grep en venn av angriperen inn og stakk skadelidte i buken med kniv. Stikket, som gikk gjennom tykktarmen og delte den ene nyren i to, forårsaket omfattende og livstruende blødning i bukholen. En del av tykktarmen og hele nyren måtte fjernes. Det var tilfældigheter som førte til at han overlevde. Også her ble skadelidte diagnostisert med posttraumatisk stresslidelse, i tillegg til hypokondrisk lidelse og smerter. Samordnet medisinsk invaliditet etter skaden ble vurdert til i overkant av 45 prosent. Under hensyn til forbedringspotensialet for de psykiske skadene ble den varige, samordnede medisinske invaliditeten satt til 35 prosent. Partene var enige om at oppreisningsbeløpet under visse forutsetninger skulle settes til 325 000 kroner, og utmålingen er derfor ikke nærmere drøftet i dommen. Førstvoterende gir likevel i avsnitt 47 uttrykk for at det beløpet partene

var enige om, er på et passende nivå. Én dommer reserverte seg mot å mene noe om oppreisningsnivået.

- (54) I begge disse sakene var skadefølgene og virkningene for skadelidte mer alvorlige enn i saken her. I HR-2024-219-A var det i tillegg snakk om en handling som objektivt sett var langt grovere, og i tillegg planlagt og målrettet gjennomført. Oppreisningen i vår sak må derfor settes klart lavere enn i HR-2024-219-A, og lavere enn i HR-2024-708-A. Etter mitt syn er 250 000 kroner et rimelig utgangspunkt.

Betydningen av skadelidtes forhold

- (55) Som jeg har vært inne på, må også skadelidtes forhold tas i betraktning når oppreisning skal utmåles.
- (56) Det var A som først opptrådte truende og utøvde vold, og som dermed utløste Bs handlinger.
- (57) As angrep må anses som grovt, fordi det var forsettlig, brutalt og uten rimelig foranledning. Det bidrar ytterligere til alvorligheten at det ble gjennomført i fellesskap med tre andre personer. Lagmannsretten har lagt til grunn – og partene er enige om – at B objektivt sett befant seg i en nødvergesituasjon. Det foreligger sparsomt med opplysninger om hvor prekær situasjonen fremsto for B, men det må utvilsomt legges til grunn at han opplevde situasjonen som skremmende og truende, og at han fryktet å bli påført kroppsskade.
- (58) Bs gjengjeldelse var likevel langt farligere. Ifølge lagmannsretten gikk Bs handlinger «åpenbart ut over hva som var forsvarlig når angrepet gikk ut på slag med belte». Knivstikkene var som nevnt potensielt livstruende.
- (59) Ut fra en normativ vurdering er B klart mest å bebreide. I lys av skyldforholdene på hver side bør oppreisningen av den grunn ikke avkortes med mer enn omtrent en tredjedel. Det betyr at oppreisningen, før en tar hensyn til skadevolders unge alder, bør ligge omkring 165 000 kroner.

Betydningen av at skaden ble voldt av en mindreårig

- (60) Særregelen i skadeserstatningsloven § 1-1 gjelder for barn og ungdom under 18 år. Den dekker hele spekteret fra fødsel til myndighetsalder. B var 15 år og 4 måneder på gjerningstidspunktet og befant seg dermed i øvre sjikt av den gruppen bestemmelsen omfatter.
- (61) Ungdoms adaptive fungeringsnivå øker normalt betraktelig gjennom tenårene, men det er generelt lavere enn hos voksne. Det er ikke uvanlig at de har større vanskeligheter med regulering av følelser, situasjonsforståelse og konsekvenstenkning, jf. HR-2023-1172-A avsnitt 56, samt FNs barnekomités generelle kommentar nr. 24 avsnitt 22. Hvor sterkt slike begrensninger gjør seg gjeldende, må vurderes konkret, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 51.

- (62) Etter rettspraksis skal man være tilbakeholden med å lempe ansvaret ved alvorlige straffbare handlinger, iallfall for ungdom over den kriminelle lavalder. Dette gjelder særlig etter den alminnelige lempingsregelen i § 5-2 første punktum, men også når § 1-1 kommer til anvendelse, jf. HR-2018-1014-A avsnitt 35 og 53, samt HR-2023-1172-A avsnitt 60.
- (63) Slik jeg ser det, hadde begrensningene i adaptiv fungering som følge av aldersnivå liten betydning i dette tilfellet. B må som nevnt ha opplevd situasjonen som truende og prekær, men det ville også en voksen gjort. Og de mulige konsekvensene av handlingene må ha stått klart for ham, selv om han ikke aktivt tenkte på dem.
- (64) B har ingen inntekt eller formue av betydning og vil ventelig heller ikke få det de nærmeste årene. Et oppreisningsansvar vil trolig være en relativt langvarig byrde for ham. På den andre siden er det her snakk om et relativt begrenset beløp, som også en ung person bør kunne betale uten at det ender i økonomisk ruin. I lys av det sosiale sikkerhetsnettet som B vil være omfattet av, og under hensyn til dekningslovens regler om beslagsfrihet for personlige eiendeler og midler til livsopphold, kan jeg ikke se at det vil være uforholdsmessig å pålegge ansvar av den størrelsesorden det her er snakk om.
- (65) B har anført at det også må legges vekt på hans vanskelige oppvekstvilkår, som har ført ham ut i kriminalitet og rusmisbruk. Det er vist til at han oppfyller ICD-10-diagnosene F91.1 *Usosialisert adferdsforstyrrelse* og F19.2 *Avhengighetssyndrom som skyldes andre eller flere psykoaktive stoffer*. Jeg er enig i at en person med slike problemer kan være særlig sårbar og ha nedsatt funksjonsnivå, noe som etter omstendighetene kan tale for å lempe ansvaret. I HR-2023-1172-A, som gjaldt sovevoldtekt, ble ansvaret for en 15-åring med lignende bakgrunn redusert med om lag 40 prosent, jf. avsnitt 58 og 62. I HR-2018-1014-A og HR-2022-980-A ble det derimot ikke foretatt lemping. Den første saken gjaldt gruoppvekkende drap av to personer, begått av en 15 ½ år gammel gutt. I den senere saken hadde en gutt som var 17 år og 9 måneder på gjerningstidspunktet, utøvd seksualisert vold mot en 14 år gammel jente.
- (66) Hvorvidt lemping skal skje, og i så fall med hvor mye, beror i siste omgang på en skjønnsmessig helhetsvurdering. I dette tilfellet legger jeg størst vekt på at B hadde tilstrekkelige evner til å vurdere situasjonen og forstå de mulige konsekvensene av sine handlinger, samt at det er snakk om et relativt beskjedent beløp. Hans vanskelige bakgrunn og sårbarhet gir da ikke tilstrekkelig grunn til å redusere ansvaret.

Konklusjon

- (67) Jeg er etter dette kommet til at oppreisningen bør fastsettes til 165 000 kroner.
- (68) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 4, gjøres den endring at oppreisningen settes til 165 000 – etthundreogsekstifemtusen – kroner.

- (69) Dommer **Østensen Berglund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

- (70) Dommer **Steinsvik:** Likeså.
- (71) Dommer **Poulsen:** Likeså.
- (72) Dommer **Falkanger:** Likeså.
- (73) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 4, gjøres den endring at oppreisningen settes til 165 000 – etthundreogsekstifemtusen – kroner.